

Het huis Spoor- en Vechtzicht: een kleine verantwoording

A.S. Klusener
Straatweg 174, 3621 BX Breukelen

Sinds zaterdag 31 augustus 1996 staat er weer een naam op ons huis, dat volgens de gevelsteen gebouwd werd in 1842. Deze naam luidt "Spoor- en Vechtzicht". Waarom deze naam? Daarvan wil ik hier een - niet historisch gefundeerde - verantwoording afleggen.

Toen ik in de zomer van 1995 ons huis aan de Straatwegzijde aan het schilderen was, vroeg een voorbijkomende "onvervalste" Breukelaar mij: "wanneer komt de oude naam weer op uw huis?". Op mijn vraag hoe die naam dan luidde, was het antwoord: "Spoor- en Vechtzicht". Mijn zegsman was hiervan volkomen zeker. Anderzijds wordt echter als de oude naam van ons huis ook "Spoorzicht" genoemd.

Zo vindt u deze naam onder andere vermeld op blz. 69 in jaargang 11, nr. 2 van dit tijdschrift, waar een oude, door Jacob Schippers Jr gemaakte foto staat afgebeeld (nr. 7), met het bijschrift op blz. 95: "Gezicht op Breukelen vanuit het noorden, met de Rijksstraatweg, de huizen Spoorzicht en Dorpszicht en het in 1904 verdwenen tolhuis". Een vrijwel zeker aan hetzelfde glasnegatief ontleende prentbriefkaart staat afgedrukt in J. van Muiswinkels boekje "Oude prentkaarten vertellen over Breukelen", zonder vermelding van de naam van het huis. Het origineel van deze prentbriefkaart, met daarop een geschreven nieuwjaarswens voor het jaar 1903, is in mijn bezit (zie Afbeelding 1). De foto dateert dus van vóór 1903. Een naam van het huis is er echter niet op te lezen.

Verdere navraag bij een aantal oude Breukelaars leverde beide versies op: "Spoor- en Vechtzicht" en "Spoorzicht", waarbij iedereen steeds volkomen overtuigd was van de juistheid van de door hem of haar genoemde naam.

Afb. 1. Prentbriefkaart met poststempel 31 december 1902. Links op de voorgrond het huis van de schrijver van dit artikel.

Afb. 2. De naam staat weer op het huis. (Foto H. van Walderveen, 1997, in Foto-archief Historische Kring Breukelen.)

Bij mijn daaropvolgende naspeuringen in de bij de Gemeente Breukelen aanwezige kadastragegevens kreeg ik waardevolle medewerking van de heer H.J. van Es.

Het stuk grond waarop ons huis staat, was in 1832 onderdeel van een bouwland van 20 roeden, eigendom van Jan Coenraad Duuring, de eigenaar van het buiten Vechtstroom, dat in 1834 afgebroken is. In 1834 werd dit stuk grond gekocht door Barend van Dijk uit Amsterdam, die het splitste in een stuk bouwland van 17 roeden en 80 el en een tuin van 2 roeden en 20 el. Deze tuin verkocht hij aan Willem Cornelis van Zijl, "opzigter der Straatweg", die daar in 1842 twee huizen stichtte: een huis met een erf en een kleiner huis zonder erf. Na volgens de kadastrale gegevens vier maal doorverkocht te zijn, kwamen deze beide huizen in 1886 in het bezit van de familie Breuninghoff, wat tot omstreeks 1960 geduurd heeft. In 1894, of misschien al enige jaren eerder, werden beide huizen "vernieuwd en verenigd"; het nieuwe pand kreeg dus het aanzien zoals dat op Afbeelding 1 is te zien.

Terug naar de naam. In 1842 vond dus de eerste bouw plaats. Wanneer de naam erop is gekomen, is niet meer te achterhalen; dus ook niet of dit bij, vóór of na de vernieuwing in 1894 gebeurd is. Ik vermoed ervoor, om de volgende reden. In 1843 is de spoorverbinding Amsterdam - Utrecht geopend, een jaar na de bouw van de twee huizen, maar in 1842 was de aanleg van de raillijn al in volle gang. Die spoorlijn was in die tijd iets heel opmerkelijks en dus ook het uitzicht op de, weliswaar op enige afstand, langrijdende trein. Het is waarschijnlijker dat de naam toen meteen aangebracht is, dan dat dit pas ruim 50 jaar later is gebeurd. Hoe het ook zij: het zicht op het spoor was destijds uitzonderlijker dan het zicht op de Vecht, die al eeuwenlang door de streek stroomde.

Toch hebben we gekozen voor de dubbele naam "Spoor- en Vechtzicht". Het eerste gedeelte herinnert aan het bijzondere van de spoorlijn sinds 1843, waarop men toen nog vanuit het huis een vrij uitzicht had. Dat zicht op het spoor is door de latere bebouwing allang verdwenen. Gelukkig maar, want er is wel een groot verschil tussen het toenmalige zicht op een enkel puffend stoomtreintje per dag en het huidige frequente sneltreinverkeer met alle lawaai van dien. Het zicht op de Vecht is gebleven en zal ook wel blijven. Ook daarvan zeg ik: gelukkig maar.

We hebben geen volledige zekerheid kunnen krijgen omtrent de oorspronkelijke naam van ons huis: "Spoorzicht" of "Spoor- en Vechtzicht". Voor mij gaf de aanwijzing van de heer J.M. Hollestelle de doorslag. Hij vertelde dat hij als huisschilder ons huis vroeger (bij)geschilderd heeft en dat de naam toen "Spoor- en Vechtzicht" was. Daarop heeft schilder Cees Vervat op mijn verzoek deze naam weer zo fraai aangebracht.

Wie er ook gelijk heeft: Het spoorzicht is een aardig historisch gegeven en het Vechtzicht mag er nog steeds wezen!